

## **Posudek diplomové práce**

**Filip Brandejský: Odkud přicházíme? Co jsme? Kam jdeme?**

**Akademický rok 2025/2026**

Filip Brandejský pojal vlastní diplomovou práci jako sérii vrstvených pláten napínaných na hliníkové rámy. Formáty se různí na škále od komorních, až po spektakulárně velké. Demonstrativním středobodem motivů jednotlivých obrazů je svět komerčních značek, grafických log a marketingových proklamací. Autor s nimi nepracuje jako s jednoznačně čitelnými znaky. Sdělení se rozpadají v důsledku opakovaného vrstvení akrylových nátěrů, které jsou následně broušeny, odkrývány a znovu překrývány dalšími vrstvami. Malba mutuje do podobizny strhaných plakátů a současně připomíná ranou digitální estetiku herních konzolí. Cyklus neakcentuje malířskou bravuru, ale pečlivě řízený proces práce s materiálem, v němž se zřetelně odrážejí autorova sochařská východiska, a který navzdory své konceptuální disciplinovanosti ponechává prostor pro náhodu i nečekaný defekt.

Jednotlivé obrazy oscilují mezi monumentálním měřítkem a intimnějšími formáty, přičemž vytvářejí celek založený na napětí mezi osobní zkušeností a kolektivně sdílenou obrazností současné vizuální kultury. Proces broušení představuje klíčový princip Filipovi práce. Není pouze technickým prostředkem formování obrazu, ale zároveň konceptuálním gestem, které narušuje autoritu reklamního znaku. Logotypy a marketingová sdělení přestávají fungovat jako nositelé jednoznačné identity a proměňují se v archeologické stopy autorovi paměti, kterou s námi sdílí. Brandejský tak obrací pozornost od samotného obsahu reklamních sdělení k jejich materiální existenci a k mechanismům, jimiž se zapisují do kolektivní paměti. Časovost, zapomínání a vzpomínání se pro předkládanou práci jeví podobně klíčové jako konflikt mezi osobní introspekcí a kolektivně sdílenými obrazy konzumní společnosti.

Rozhodnutím napnout plátna do ráků připomínajících billboardové systémy Filip vstupuje na pole expandované malby. Jakkoliv bychom mohli podobnou tendenci jen těžko spojovali s pojmy „kompaktní a koherentní umělecký směr“, který osvobozuje malbu od tradičního dvojrozměrného plátna a rámu, je na místě alespoň připomenout jména jako Richard Serra, Angela de La Cruz nebo Katharina Grosse. Činíme tak záměrně dříve, nežli poznámkou ke zjevné referenci Filipovi práce směrem k umění pop-artu. Zde by šlo začít odkazy k vyprázdněným malířským heslům Eda Ruscha, k postinternetové chladnosti tiskaře Wade Guytona nebo ještě hlouběji ke kapitalistickému realismu Sigmar Polkeho.

S pojmem pop-art však nabádáme zacházet obezřetně. Zatímco uměleckém kánonu západního umění druhé poloviny dvacátého století sehrál signifikantní roli, východu byly přičteny kulturní aropriace zcela odlišného světa. Nakonec i sám Filip před lety v rámci ateliérového poznávacího zájezdu do Berlína shlédl přibližně 125 děl z fondů Ludwig Collection na výstavě s titulem „*The Cool and the Cold. Painting from the USA and the USSR 1960–1990*“ v muzeu Martin-Gropius-Bau. Výstavní konfrontace nabídla poměrně ostrý pohled na hranice mezi prakticky dvěma odlišnými civilizacemi. Zatímco americký pop-art stavěl na jazyce spotřeby, reklamy a masové reprodukovatelnosti obrazu, sovětská malba daného období se spíše pohybovala v napětí mezi oficiální ideologickou reprezentací a individuálními strategiemi úniku

či skrytého významu. To, co bylo na Západě chápáno jako ironická hra s vizuální kulturou, získávalo ve východním kontextu často odlišnou váhu – někdy existenciální, jindy subtilně kritickou, avšak jen zřídka otevřeně deklarovanou.

Výstava neumožňovala jednoduché čtení opozice „svoboda versus nesvoboda“, ale spíše upozorňovala na komplexní síť vizuálních a uměleckých kódů, které se navzdory zdánlivé nesouměřitelnosti obou bloků místy překvapivě existenciálně prolínaly. Výsledkem bylo zjištění, že „cold“ a „cool“ nejsou pouze stylistické kategorie, ale i ideologicky zatížené způsoby vidění, jež zpětně formují samotné chápání moderní malby druhé poloviny 20. století. Filip je však příslušníkem docela jiné generace a je tak více než pravděpodobné, že s pojmem pop-artu bude nakládat po svém. Nakonec o tom, že zdali osobní musí být automaticky politické, jsme společně diskutovali i při poslední společné návštěvě Berlína ve výstavě Marka Bradforda v muzeu Hamburger Bahnhof. Název jeho výstavy – *Keep Walking* – se jeví býti ve vztahu k titulu Filipovi diplomky – příznačně freudovský.

V roce 2006 Darren Aronofsky dokončil svůj filmový epos *Fontána*, který původně nebyl zamýšlen jako komerční blockbuster o cestování časem, ale coby poetická meditace o smrti, lásce, ztrátě a přijetí vlastní smrtelnosti. V ději příběhu španělský dobyvatel Tomas jedná na příkaz královny Isabely a hledá Strom života. Vědec Tommy Creo se snaží najít lék na rakovinu, která zabíjí jeho ženu Izzi, protože chce porazit smrt. A holohlavý poutník cestuje vesmírem v průhledné sféře spolu se stromem – na cestě k umírající hvězdě. Výsledkem byl dle mnoha filmových kritiků zmatený kýč, aby od dva roky později oněměli úžasem nad Aronofského existenciálně laděným *Wrestlerem* a o čtyři roky později nad *Černou labutí*. Obě zpracování definitivně potvrdily režisérovu schopnost propojit intimní psychologické drama s formálně sevřenou, až klaustrofobní estetikou a učinila z něho jednoho z nejvýraznějších autorů současného amerického filmu.

## **Závěr**

Filip Brandejský pokládá v rámci své práce ultimátní otázky: „*Odkud přicházíme? Co jsme? Kam jdeme?*“ Otázky, u kterých nelze než selhat. Nečiní tak proto prostřednictvím teoreticko-filozofické disputace, ale výhradně skrze text popisující osobní introspekci. Obhajobou se linou pojmy jako izolace, eroze, estetika marnosti, entropie, sediment či časovost. Zbytek textu je vyhrazen popisu umělecké metody práce s obrazem. Buď jak buď. Podstatný je hmotný výsledek, který působí osobnostně věrohodně a umělecky sebevědomě. Filipovu práci považujeme za podnětnou a hodnou polemiky, což nemyslíme nikterak pejorativně – právě naopak. Největší síla předkládané diplomové práce spočívá ve schopnosti klást před poučeného i laického diváka otázky po osobním zažívání a kolektivním sdílení.

*Diplomovou práci doporučujeme k obhajobě a hodnotíme stupněm 1.*